

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

20. TÝDEN (13.5.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Druhá pestrost škůdců i užitečných organismů se zvyšuje, ale škodlivost zůstává často lokální (mandelinka bramborová, dřepčící). Přes nízké množství brouků jsou v řapících požerky a vajíčka krytonosců, skokově přibylo třásněnek na cibuli, ve většině porostů hrachu jsou kyjatky. S různou intenzitou se mohou objevit housenky zápředníčka, můr, bělásků aj. Mimo hrachu a dříve napadených porostů řepy je nálet mšic zatím nízký. Končí kladení květilky, larvy budou škodit ještě několik týdnů.

U některých škůdců zůstávají velké rozdíly mezi oblastmi i různými termíny sázení/setí na jednom pozemku. Škůdci mohou naletovat velmi rychle - je třeba monitorovat 2x týdně na více místech. Škodit mohou všechny druhy, které běžně škodí na přelomu května/června. U atraktivních plodin je možná náhrada za síť proti hmyzu.

Brukvovitá zelenina - krytonosci kladou vajíčka do řapíků, dospělci nemusí být vidět - ošetřovat dle vpichů. Končí kladení květilky, výskyt dřepčících velmi variabilní i v rámci jednoho podniku - od téměř nulových výskytů po požrané porosty s více než 10 dospělci/rostlinu. Občas jsou vidět vajíčka bělásků řepového, první housenky zápředníčka lze očekávat v průběhu tohoto týdne, početnost dospělců je zatím nízká. Naopak vysoké odchvy ve feromonových lapácích jsou u můry kapustové. Vzácně se vyskytují vrtalky, třásněnky a již první vajíčka molic.

Ostatní zelenina - třásněnek na cibuli skokově přibylo, objevuje se poškození listů. Pokračuje žír mandelinky bramborové a kladení vajíček, v teplých oblastech by mohly být již larvy. Ve většině porostů hrachu kyjatky, někdy v kombinaci s mšicí makovou, začíná létat obaleč hrachový. Listy špenátu může napadnout květilka. Postupně budou naletovat mšice do různých plodin, okraje polí mohou poškodit slimáci. Začínají létat osenice, můry, makadlovka řepná, škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku.

Riziková: krytonosci, dřepčící, třásněnky, mandelinky, housenky, květilka, drátovci, mšice, slimáci a další druhy

- dospělci zatím spíše jednotlivě, žír nevýznamný, ale již vajíčka v řapících listů - základ budoucí škodlivosti.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů. V řapících drobné, kulaté jamky nebo bělavá místa s vajíčky uvnitř. Larvy vyžirají řapíky listů a silné listové žilky, které zahnívají a tmavnou. Po rozříznutí uvnitř beznohé larvy s hlavou (krytonosec), nebo s 3 páry nohou (dřepčík olejkový).

Ochrana - proti dospělcům před vykladením vajíček. Poškození od larev - odlomení napadených listů při sklizni.

Dřepčíci rodu *Phyllotreta*

- škodlivost zůstává lokální, v závislosti na lokalitě a pozemku.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí netkanou textilií nebo sítí proti hmyzu.

Květilka zelná

- končí kladení vajíček, projevují se škody žírem larev.

Monitoring - bílá vajíčka ve skupinách, méně často jednotlivě na kořenovém krčku a na dalších částech rostlin dotýkajících se půdy. Samice kladou přednostně na mladé rostliny nedlouho po výsadbě. Bílé beznohé a bezhlavé larvy na kořenech nebo uvnitř spodní části rostlin.

Ochrana - zakrytí netkanou textilií nebo sítí, moření sadby. Škodí na mladých rostlinách zničením kořenů (krnění až úhyn rostlin) nebo vžíráním do kedlubnů ležících

na zemi apod. V porostech, kde škodí, se provádí ochrana proti dospělcům před vykladením vajíček. U kedlubnů je prevencí zabránit dotyku konzumní části s půdou - nepoléhavé rostliny.

Hrách

- kolonie kyjatky se rozrůstají, někde v kombinaci s mšicí makovou, početnost užitečných organismů většinou nedostatečná a bez postřiku může dojít k poškození. Do feromonových lapáků začíná létat obaleč hrachový, brzy se objeví zrnokazi.

Monitoring - mšice po začátku schované v nahloučených listech vegetačního vrcholu. Mohou se sklepat do dlaně nebo misky, spolu se zrnokazi se zachytí i smýkáním. Obaleči se monitorují odchylem do feromonových lapáků.

Ochrana - mšice - mohou škodit přenosem viróz - ošetření na začátku výskytu, jinak až při namnožení kolonií a nedostatku užitečných organismů. Zrnokazi se ošetřují před vykladením vajíček a obaleči až na líhnoucí se housenky.

Zápředníček polní

- objevují se první dospělci v porostech, housenky zatím nejsou.

Monitoring - početnost dospělců je možné sledovat průchodem porostu nebo odchylem do feromonových lapáků. Zelené housenky jsou na spodní straně listů.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Třásněnky

- na cibuli početnost skokově vzrostla, nálet nových dospělců bude nejspíše pokračovat. Mladá, vzešlá cibule zatím bez výskytu. Dospělci jsou v nízkém množství i v dalších

plodinách, např. cibule, brukvovitá zelenina, hrách.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním.

Drátovci - larvy kovaříků

- riziko škod drátovci pokračuje.

Monitoring - před výsevem/sázením se počet larev zjišťuje návadami (naklíčené obilí, kukuřice) nebo půdními výkopky.

Napadení rostlin drátovci se zjišťuje ohrabáním uvadajících rostlin nebo jejich vyrýpnutím a hledáním nažloutlých larev drátovců. Podobné příznaky mohou způsobit larvy dvoukřídlých nebo choroby kořenů.

Ochrana - na zamořené pozemky nebo jeho části nedávat citlivé plodiny. V závislosti na registraci použít granulované insekticidy nebo moření sadby.

Mšice

- nových, okřídlených mšic zatím málo, počasí je příznivé, přelet se může obnovit.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na listech, u některých druhů i v půdě na kořenech.

Ochrana - mšice při migraci nemusí hned napoprvé najít vhodného hostitele a usadí se ke krátkému odpočinku na různých rostlinách. Pokud nejsou v blízkosti dospělce nymfy, počkat s ochranou až na další monitoring za několik dní.

Motýli

- začíná výskyt můr, bělásků apod. Vytvořit feromonové lapáky na osenici polní.

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů.

Ochrana - proti nejmladším housenkám, zatím na rostlinách nejsou. Ve feromonových lapácích je místy vysoký počet dospělců = na některých pozemcích může být vyšší výskyt housenek na listech.

Mandelinka bramborová

- výskyt brouků i vajíček je nerovnoměrný, někde listy poškozené, jinde téměř bez výskytu. Líhnutí a přelet brouků pokračuje.

Monitoring - oranžová vajíčka na spodní straně listů, požerky, larvy a dospělci svrchu viditelní.

Ochrana - nálet a kladení rozvleklé, ošetření při začátku líhnutí prvních larev nebo při vysokém žíru brouků.

Další škůdci

- **vrtalky** - na listech brukvovitých dospělci vrtalek, larva dělá plošné miny v listech - škodlivost většinou nevýznamná - odlomení listu při sklizni

květílka řepná - začíná kladení a miny na listech řepy a špenátu, většinou neškodí

chřestovníček obecný - na chřestu hojní dospělci a vajíčka, občas i larvy, někde by mohly škodit i larvy vrtule chřestové, která je většinou vzácná

Užitečné organismy

- početnost nízká, vyšší výskyty pouze sluněček v porostech se mšicemi, sluněčka mohou indikovat přítomnost mšic, občas

soudečkově nafouklé mšice od mšicmarů.
Stále převažují nesespecializovaní predátoři
pohybující se po povrchu půdy (střevlíci,
pavouci, méně často drabčící).

Kolonie kyjatyky hrachové uvnitř listů a kyjatyky ve smýkadle

Krytonosec – vlevo dospělec, vpravo tmavé hlavy larviček v řápíku, který může praskat

Poškození krytonosci (vlevo) je odlišné od jamek vyžraných dřepčíky

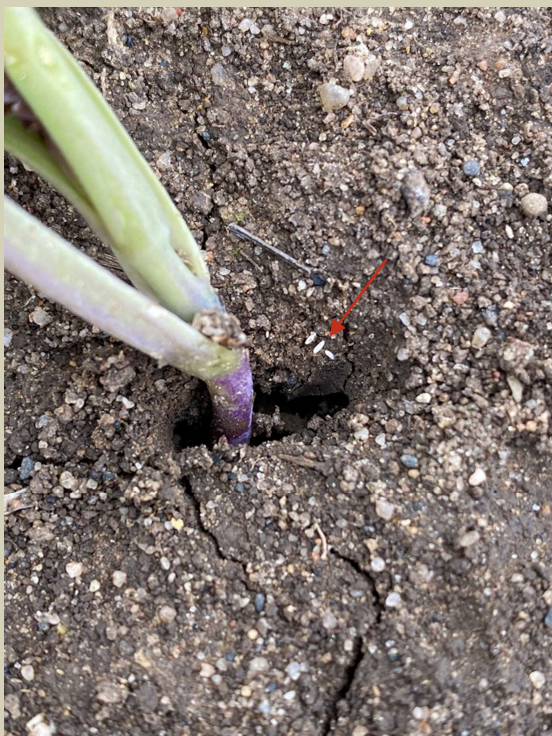

Krytonosci – snůška vajíček (uprostřed) je nakladena dovnitř silné žilky, vpravo světlá skvrna s otvorem – druhá snůška

Poškození cibule třásněnkami

Kladení květilky zelné postupně končí

Poškozená rostlina larvami květilky vadne, kořeny ožrané, začernělé, v okolí světlá larva nebo tmavě červenohnědé puparium

Vajíčka molice

Vajíčko běláška

Mšicomar - dospělec a mumie mšice

Samci osenice polní v lapáku

Můra kapustová

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)

Osenice polní - začátek letu 1. generace, ochrana se dělá až na mladé housenky

Můra kapustová - začátek letu 1. generace, někde již mohou být vajíčka, případně první housenky z vajíček ze začátku května

